

מראי מקומות - פסחים

צז.

והפריש אחרת תחתיה בלילה, ונמצאת הראשונה, אפילו לרבי אינה הולכת למיתה, אלא רועה, הואיל ולילה אינה שעת הקרבה.

והקשה החזון איש (או"ח קכ"ד לסוגיין), שלכאורה עדיין שייך אופן שחטאת תתחייב מיתה, ובפסח ירעה, והוא בהפריש פסח אחר חצות ונאבד, והפריש אחר תחתיו, ונאנס ולא הקריב אפילו אחד מהם, שהדין הוא שנדחה לפסח שני. וכיון שיקריב אחד מהם, השני ירעה, ומשום שאף שחצות של ערב פסח לא קבעה, אולם חצות של פסח שני תקבע, ועל כן הפסח שלא יקריבו ירעה. אבל בחטאת אינו כן, שהרי אם הפריש חטאת ביום, ונאבדה ביום, ושוב הפריש חטאת אחרת ביום, והקריב אחת מהם למחר, הדין הוא שהשניה תמות ולא תרעה. ותירץ, שאף שהגמרא מחשיבה הפרשת לילה כהפרשה קודם חצות, כיון שהוא זמן שאינו ראוי להקרבה, מ"מ אם הפריש ביום אין הלילה חשוב הפסק לענין שיום המחרת ייחשב כקביעת חצות, אבל חצות של פסח שני אכן קובעת, לפי שהוא קרבן בפני עצמו.

ה. והא אילו בפסח כי האי גוונא קרב שלמים

במקדש דוד (קונטרס בעניני קדשים סי' ג אות א ד"ה והנה בעיקר) העיר, מדוע אכן פסח שהפריש לאחירות, ונתכפרו הבעלים באחר, אין השני נפסל בכך, וכן פסח שלא קרב בראשון יקרב בשני, ואילו במשכו כל הבעלים את ידיהם, ששוב אינו ראוי עוד לפסח, מפני שהניחוהו יחידי, נפסל. וביאר, שפסח שנתכפרו בעליו באחר, לא נפקע הבעלות שלו מהפסח, שהרי יכול למוכרו לאחר לקרבן פסח, שהרי קרבן הפסח אינו ראוי רק לעצמו, אלא יש לבעלים זכות גם למוכרו לאחרים לגמרי, או למנות אחרים על פסחו, וכשנתכפר באחר, ושוב אינו צריך אותו לעצמו, עדיין לא פקעה זכותו למוכרו לאחרים, אבל כשמשכו את ידיהם מהפסח, בטל ממנו לגמרי תורת הבעלים, לפי שהמשיכה מפקעת כל כחו מהפסח, וכיון שהיה הפסח שעה אחת בלא בעלים לגמרי, אינו ראוי עוד לפסח.

א. וכללא הוא והרי חטאת שעברה שנתה דלרעה אזלא דא"ר רשב"ל וכו'

הקשו התוס', מדוע הקשו רק על הסיפא, הרי גם על תחילת דברי שמואל היו יכולים להקשות, שתמורת חטאת או חטאת שמתו בעליה, שדינה במיתה, ואילו בפסח שנינו במשנתנו שתמורת פסח שהמירה קודם חצות רועה. וכן במתו בעליו אמרו להלן, שאם מתו קודם חצות קבעה חצות ורועה, והניחו בקושיא. והמהרש"א הקשה על קושיית התוס', שתמורת פסח ממש הדין הוא שקרב שלמים, אבל תמורת פסח שבמשנתנו, שהיא תמורת פסח הנמצא, שתמורתו מכח קדושה דחוויה היא, לכך אינה קריבה, וכתב שיש ליישב. וראה בצ"ח שפירש דברי התוספות לשיטת רש"י, עיין שם. ובעוד יוסף חי שכתב שבנמצאת קודם חצות אינה דחוויה כלל.

ב. ואילו פסח היכא דאבד ונמצא אחר

חצות קודם שחיטה קרב שלמים

הקשה הדבר שמואל, שלכאורה אינם דומים כלל, שמה שפסח קרב שלמים, הוא משום שחצות קובע עליו שם פסח, וכיון שבשעת חצות לא היה לפנינו, נמצא שלא נקבע עליו שם פסח, וממילא בשחיתת האחד לא נדחה השני, ולכך יקרב שלמים. מה שאין כן בחטאת, שמיד בהפרשתו נקבע עליו שם חטאת, חל עליו תורת דיחוי, ולכך ירעה, וגם בפסח כשהיה לפנינו בשעת חצות שנקבע עליו שם פסח, ונאבד אחר חצות והפריש אחר תחתיו, והרי שניהם לפנינו והקריב אחד מהם, נאמר שהשני ירעה, ומהי קושיית הגמרא, והניח בצ"ע.

ג. קודם חצות לאו אבוד הוא

הקשה התוס' רי"ד, מדוע לא פירשה הגמרא כגון שהיה לפני חצות וקבעה חצות, ונאבד לאחר חצות, שהוא רועה ואינו קרב שלמים. וכתב שכיון שהיה יכול להקשות לו קושיא אחרת ולסתור את דבריו, לא חשש להקשות לו זאת.

ד. קודם חצות לאו אבוד הוא כדרבא דאמר

רבא אבידת לילה לאו שמה אבידה

פירש רש"י, שבחטאת אינו אבוד, לפי שאם נאבדה בלילה,